

**DRAGOMIR
CORNELIU**

**PROFILUL PSIHOLOGIC ȘI
RELAȚII SOCIOMETRICE
ALE UNUI PUBER CU
SLABE COMPETENȚE SOCIALE.
STUDIU DE CAZ.**

**THE PSYCHOLOGICAL PROFILE AND SOCIOMETRIC
STATUS OF A CHILD AT PUBERTY WITH POOR SOCIAL
SKILLS. CASE STUDY.**

**PROFIL PSYCHOLOGIQUE ET SOCIOMETRIC RELATIONS
COMPÉTENCES SOCIALES. ÉTUDE DE CAS.**

Republicat, cu adnotări și adăugiri, din **REVISTA DE PSIHLOGIE**
(Nr. 3, Vol. 62, Iulie-Septembrie 2016, pag. 241-261)
editată de Institutul de Filozofie și Psihologie "Constantin RĂDULESCU- MOTRU"
de pe lângă **ACADEMIA ROMÂNĂ**.

DUMBRĂVIȚA, 2019

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Mulțumiri,

Cu recunoștință, dascălilor care, cu dăruire, s-au implicat efectiv și afectiv pentru formarea noastră inițială ca oameni pentru oameni și profesioniști în domeniul psihologiei: prof.dr. Olga Moldovan (memorabile prelegeri la cursuri și emoționantele rememorări ale experienței profesionale ca psiholog la Clinica de Psihiatrie, Cluj-Napoca), prof.dr. Lavinia Betea, conf.dr. Igant Sonia, lect.dr. Mirela Ciolac, asist.drd. Balaș Timar Dana(Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, Catedra de Psihologie).

prof.psih. DRAGOMIR CORNELIU

Centrul Școlar petru Educație Incluzivă "Paul Popescu Neveanu", Timișoara- Școala Gimnazială Comuna Dumbrăvița

DUMBRĂVIȚA, JUD. TIMIȘ, 2019

ISBN: 978-973-0-29263-3

Lucrare realizată în regie proprie.

Tipărită din resursele financiare proprii ale autorului.

Nu se comercializează. Se distribuie gratuit.

**PROFILUL PSIHOLOGIC ȘI
RELAȚII SOCIOMETRICE ALE
UNUI PUBER CU SLABE
COMPETENȚE SOCIALE.
STUDIUL DE CAZ.**

THE PSYCHOLOGICAL PROFILE AND SOCIOMETRIC
STATUS OF A CHILD AT PUBERTY WITH POOR SOCIAL
SKILLS. CASE STUDY.

PROFIL PSYCHOLOGIQUE ET SOCIOMETRIC RELATIONS
DE PETIT ADOLESCENT AVEC D'UNE FAIBLES
COMPÉTENCES SOCIALES. ÉTUDE DE CAS

Republicat, cu adnotări și adăugiri, din
REVISTA DE PSIHOLOGIE
(Nr. 3, Vol. 62, Iulie- Septembrie 2016, pag. 241-261)
editată de Institutul de Filozofie și Psihologie
”Constantin RĂDULESCU- MOTRU”
de pe lângă
ACADEMIA ROMÂNĂ.

EDITURA ACADEMIA ROMÂNĂ

DRAGOMIR CORNELIU*

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă «Paul Popescu Neveanu»,
mun. Timișoara

Școala Gimnazială Com. Dumbrăvița, jud. Timiș

---

*Școala Gimnazială Com. Dumbrăvița, str. Petofi Sandor, nr. 28,
Com. Dumbrăvița, jud Timiș, e-mail: corneliu20@yahoo.com,
personal webpage: corn311u.yolasite.com

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Prefață

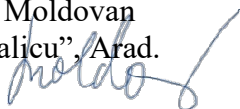
Materialul pe care dl. Corneliu Dragomir dorește să îl publice este încă un exemplu al stilului meticolos de lucru al autorului și al dorinței acestuia de a oferi specialiștilor în domeniu modele de lucru cu aplicabilitate practică care să îi ajute efectiv în activitatea lor directă cu copii și adolescenți cu cerințe educaționale speciale.

Bogata documentare bibliografică (corect citată în lucrare) ilustrează interesul autorului pentru acest domeniu al activității practice a psihologului accentuând necesitatea culegerii de informații complexe și complete despre fiecare caz în parte pentru a putea realiza o corectă evaluare psihologică a lui.

Noutatea pe care o aduce este, în opinia mea, abordarea cazului din perspectiva competențelor dobândite de subiectul analizat, competențe care în ziua de azi se impun tot mai mult în domeniul științelor care se ocupă de educarea și integrarea persoanelor cu dificultăți.

Consider că acest material îndeplinește condițiile pentru a fi publicat, oferind astfel și altor specialiști posibilitatea de a avea acces la informații de ultima oră.

Prof. univ. dr. Olga D. Moldovan
Universitatea "Aurel Valicu", Arad.

Abstract

By this article we intend, as aim of our approach, to offer a model for analyzing the child's personality at puberty with poor social skills from two perspectives: psychological profile and sociometric status. These, conjugates, offer the chance of a joint action of an interdisciplinary team consisting of psychologists, physicians, social workers, teachers, parents, persons authorized to work with such children at puberty.

Thus, through specific means, overt behavior of a child at puberty is understood nuanced, providing a broad perspective of diagnosis. Realizing the psychological profiling and the sociometric description of the relations of a child with mental retardation in relation to himself and the affiliation with groups, all provides a broad perspective of analysis of the psychosomatic and social environment in which he leads his life. Through this study we provide a model for the full case story; a major interest is not only for the mathematical and demographically statistics, but also for the approach to the child's emotions at puberty by his discursive expressing of his feelings and ebullience, thus having access to the lexical universe of the child at puberty, at his verbal, nonverbal and paraverbal language.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

A child with medium mental retardation has poor social skills as a result of psychosomatic disorders and social-emotional development. The weak development of the social skills is manifested by socially inept behavior, which leads to poor psychological comfort and a low self-esteem, it confirms the two assumptions, which is confirmed by two hypotheses, valid after analyzing data collected.

We believe that this study represents a particular interest for the staff working directly with the child at puberty which has poor social skills, from the field of clinical psychology, pedagogy and special psychopedagogy, social assistance, school medicine and child psychiatry.

Cuvinte-cheie: competență socială, puber, retard mintal, biografia vieții, anamneză, sociogramă

Keywords: social competence, puber, mental retardation, life biography, anamnesis sociogram

Introducere

În integrarea socială a unui puber cu retard mintal mediu, copilul este privit și ca o individualitate, dar și ca un membru al grupurilor sociale de apartenență: clasa de elevi, grupurile de joacă, familie etc. În integrare, personalitatea copilului, individualitatea sa, este în consens cu așteptările grupului, iar grupul oferă confort psihologic. Este o relație de bisens care se analizează contextual.

Formarea competențelor sociale reprezintă un prim pas, dar nu este necesar numai a impune un demers terapeutic, ci și a-l justifica în contextul creării unei relații de colaborare. În demersul de alegere a unei strategii de intervenție psihoterapeutică, fundamentală este și cunoașterea contextului, situațiilor și experienței puberului. Pentru aceasta, realizarea unei anamneze este oportună.

1.1. COMPETENȚA ȘI APTITUDINEA

Actualmente, participăm la o schimbare de paradigmă în domeniul științelor educației: în actul educațional, formarea de competențe reprezintă un demers central. Astfel transmiterea de cunoștințe nu mai reprezintă o miză în sine ci un mijloc de a ajunge spre competență: persoana competentă nu

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

trebuie doar să învețe (să asimileze cunoștințele și deprinderile necesare pentru a performa), ci și să exprime explicații, opinii privind modul în care a realizat, atitudini reflexive, operaționalizări de concepte și dezvoltarea modalităților/mijloacelor de a ajunge la performanțe și mai înalte cu resurse mai puține.

Referindu-se la implicațiile sociale ale repertoriului individual de abilități și competențe, Leona Tyler argumenta necesitatea dezvoltării competențelor: „Cu cât oamenii vor avea mai multe competențe cu atât va fi mai bine pentru fiecare dintre noi și este esențial pentru funcționarea unei societăți complexe ca indivizii să-și dezvolte repertorii diferite de competențe” (Tyler și alții, 1978, p.105). În plan subiectiv-psihologic, competența este „capacitate într-un domeniu dat sau de a produce” (Doron, 1999, 153). Prin competență se ajunge la acțiunea sinergetică a cunoștințelor, aptitudinilor, deprinderilor, priceperilor, capacităților, abilităților și trăsăturilor temperamental-caracterologice care conduc la performanță. Competența „face atingere la conceptul performanță” (Dragomir, 2016, p.3) detașându-se de conceptul *skill* și constând în depășirea productivității standard, superioară sub raport cantitativ și/sau calitativ. „Competențele sunt ansambluri integrate de capacitate și abilități de aplicare, operare și transfer al achizițiilor, care permit desfășurarea eficientă a unei activități,

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

utilizarea în mod funcțional a cunoștințelor, principiilor și deprinderilor dobândite, în diferite contexte formale, neformale și informale” (Ionescu, 2003, p. 83).

1.2. COMPETENȚA SOCIALĂ

Pentru a delimita competența socială, pornim de la conceptul de aptitudine. Prin aptitudine se „înțelege însușire sau sisteme de însușiri ale subiectului, mijlocind reușita într-o activitate, posibilitate de a acționa și obține performanțe, factor al persoanei ce facilitează cunoașterea, practica, elaborările tehnice și artistice și comunicarea” (Popescu-Neveanu, 1978, p. 59). Deprinderea, abilitatea și aptitudinea sunt cele care condiționează substratul competențelor. Competența socială presupune un tip de comportament ce conduce la performanța socială (Chelcea, 1998). Psihologul englez M. Argyle (Moscovici, 1998) a propus un model descriptiv și explicativ al competențelor sociale, în care diferențiază șapte componente:

- Asertivitatea (caracteristica unei persoane care își exprimă cu ușurință punctul de vedere și interesele);
- Gratificația (a acorda o recompensă);
- Sprijinul;
- Comunicarea nonverbală, paraverbală și comunicarea verbală;

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

- Empatia (înțelegerea sentimentelor trăite de celălalt);
- Cooperarea;
- Cunoașterea și rezolvarea problemelor, respectiv;
- Prezentarea de sine.

Competențele sociale pe care trebuie să și le dezvolte o persoană sunt utilizabile în funcție de contextele situaționale, dar și de descriptorii demografici: sex, vârstă, religie, ocupație, statut socio-profesional/ clasă socială etc. Formarea competențelor sociale și actul manifest al acestora în repertoriul comportamental este completă și echilibrată, însă dezvoltarea unei componente sau alta a competenței sociale este în funcție de utilitatea sa. De exemplu, comunicarea este o componentă extrem de activă pentru o persoană care lucrează în sistemul de vânzări, similar sprijinul pentru un asistent social.

Adaptarea socială și adaptarea la mediul social sunt concepte diferite, dar în corelație cu cel de competență socială. Capacitatea de adaptare la un mediu social presupune ca individul să se conformeze comportamental specificului comunității/ grupului având un bun confort psihologic: fără a dezvolta angoase, frustrări, nemulțumiri. Adaptarea socială presupune mai mult decât integrarea în mediul social, nu numai asimilarea modelelor comportamentale, dar și valorizarea lor, participarea activă la păstrarea și

dezvoltarea mediului social la care s-a adaptat persoana.

1.3. COMPETENȚA SOCIALĂ ȘI SĂNĂTATEA MINTALĂ

Includem în rândul persoanelor incompetente social sau cu slab dezvoltate competențe sociale și persoanele cu retard mintal sau intelect liminal, persoanele alienate mintal care prin comportamentul lor dovedesc: nevrotism, depresie, schizofrenie, delicvență etc. Unii devin social incompetenți și în urma unei socializări greșite prin anturaj, cogniții, stereotipuri, eșec social; de aici rezultă o respingere și o izolare socială, provocând depresie și anxietate, manifestând abateri de conduită sau tulburări de comportament (Trower, Bryant și Argyle, 1978). Nevoia de apreciere vine din partea unor grupuri anomice și astfel poate crea o adevărată spirală a delicvenței, a delicvenței juvenile.

Sprijinul social este foarte important pentru sănătatea mentală. Se regăsește în a fi iubit, acceptat ca parte dintr-o rețea socială, bucurându-se de companie, sprijin emoțional și ajutor serios. „Este necesară evaluarea și ameliorarea prin intervenții psihosociale a problemelor sociale acute (reducerea comportamentelor opoziționale și agresive, creșterea competențelor sociale și a deprinderilor de rezolvare a problemelor)” (Șipoș și alții, 2010, p. 72).

1.4. ABORDAREA EPISTEMOLOGICĂ A COMPETENȚELOR SOCIALE ALE PUBERILOR

Psih. Ioana Mărculescu publică studiul „Intervenția de tip cognitiv- comportamental în lucrul cu copiii cu retard mintal” în Anuaru Grupurilor de Risc (2012) concluzionând că ”atitudinea educativă a persoanelor semnificative pentru copil să-l ajute să-și consolideze un repertoriu cât mai vast de comportamente adaptative, cu scopul de a crește rata succeselor de a scădea riscul adaptării unor comportamente de risc” (Mărculescu, 2012, p. 75-76)

În cadrul proiectului „Diagnosticul social al performanței școlare prin scala socială a succesului școlar și proiectarea unor metode de intervenție validate prin cercetare”, al Universitatea „BabeșBolyai” din Cluj-Napoca, coordonat de prof. Dr. Maria Roth, are ca obiectiv identificarea grupurilor care prezintă nivel ridicat de vulnerabilitate din punct de vedere al dimensiunilor sociale, al psihopatologiei, respectiv al tulburărilor de comportament depistate s-a realizat un studiu care evaluează răspunsurile adolescenților cu tulburări psihice (potențial factor de risc) la aplicarea chestionarului PSS (Profilul Succesului Școlar). Concluzia studiului arată că „creșterea ponderii educației sanitare în școli vizând dezvoltarea unui stil de viață sănătos și formarea competențelor

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

sociale” (Popescu, 2014, p. 68) duce la îmbunătățirea calității vieții și ameliorarea manifestărilor specifice tulburărilor de dezvoltare.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Profilul psihologic și peisajul sociometric al unui puber cu intelect liminal.

Având în vedere contextul situațional al cercetării noastre, am optat pentru strategia cercetării psihopatologice, longitudinal-cazistică. (Zlate, 2000, p. 28-56).

În construirea profilului psihologic, am optat pentru metodele clinice de evaluare a personalității (anamneza/ metoda biografică, studiul de caz, convorbirea etc). Prin specificul demersului, includem elemente de cercetare narativă în lucrarea noastră. „Utilizarea potențialului narativ al materialelor supuse cercetării poate fi atât un adaos la inventarul deja existent de metode tradiționale [...], cât și o alternativă a instrumentele de cercetare mai degrabă sterile” (Lieblich și alții, 2006, p. 9) „Metodele de cercetare moderne permit specialiștilor să avanseze în mod gradat către înțelegerea celor mai importante relații umane. [...] Metodele moderne promit puțin progres” (King, 2006, p. 307). Pentru noi, metodele clinice de evaluare sunt oportune pentru că dorim orientare predominant calitativă: cunoașterea amănunțită a persoanei și urmărirea evoluției sale, în lipsa unor criterii precise de interpretare. „În medicină, dar mai ales în psihologie

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

și psihiatrie interviurile, dialogurile prelungite au o importanță foarte mare” (De Castilla, 2004, p. 6)

În construirea peisajului sociometric, am optat pentru sociogramă, ca principala formă de a cunoaște relațiile preferențiale dintre puber și principalele grupuri majore de apartenență: clasa de elevi și familia.

2.1. DEMERSUL INVERTIGATIV: INSTRUMENTELE CERCETĂRIIȘI DESIGN METODOLOGIC

2.1.1. SCOP ȘI OBIECTIVE

Scopul demersului nostru este prezentarea unui model de buna practică privind culegerea de date despre un puber cu retard mintal mediu.

Ca obiective, ne-am propus prezentarea unui model de fișa biografică și a unui model de interpretare a datelor în cazul unei sociograme aplicate pentru colectivul de elevi unde este integrat puberul.

2.1.2. IPOTEZE.

Pornim de la premiza că elevii dovedesc sinceritate prin răspunsurile lor cu privire la opțiunile de a alege sau nu colaborarea cu un puber cu retard mintal mediu. O ipoteză vizează ușoara izolare a puberului cu retard mintal în cadrul grupului. O alta are în vedere tendința puberului cu retard mintal de a

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

alege să colaboreze cu alți semenii lui: puberi cu retard mintal.

2.1.3. METODELE ȘI TEHNICILE DE CERCETARE

Studiul de caz este o metodă care își ia drept subiect un caz singular sau câteva exemple dintr-o entitate socială și folosește o varietate de tehnici pentru studiul lor. În contextul nostru, studiul de caz este folosit pentru a spori cunoștințele cu privire la indivizi. Aceasta este strategia preferată atunci când se pun întrebări Cum?, De ce?.

Metoda biografică (anamneza) reprezintă realizarea unui istoric al unui subiect. În cazul nostru sunt înregistrate prin fișa de anamneză date care influențează comportamentul subiectului. În psihologie, metoda biografică implică o „analiză a datelor privind trecutul unei persoane și a modului ei actual de existență” (Cosmovici, 1996, p. 35). Anamneza contribuie, alături de alte metode, la stabilirea profilului personalității subiectului, a elevului în cazul nostru, dar și la explicarea comportamentului său actual. Recoltarea informațiilor/ culegerea datelor se face pe două căi: direct și indirect. Calea indirectă constă în studiul documentelor sociale (a documentelor școlare), iar calea directă prin convorbire și observație sistematică.

Convorbirea permite „decodarea mai directă a vieții interioare a individului, a intențiilor ce stau la baza comportamentului, a opiniilor, atitudinilor,

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

intereselor, convingerilor, aspirațiilor, conflictelor, prejudecăților și mentalităților, sentimentelor și valorilor” (Zlate, 2000, p. 41). Textele scrise în ghilimele, pe parcursul fișei de anamneză psihologică, redau cu cuvinte proprii subiectului, realitatea psihosocială solicitată prin formular, pentru a favoriza accesul cititorului la vocabularul puberului, la limbajul său verbal.

Sociometria, în opinia lui Moreno, românul de origine italiană care a fundamentat această metodă în domeniul științelor socioumane, are rolul de a „studia matematic caracterele psihologice ale unei populații” (Ferréol și alții, 1998, p.207). Pentru noi, se face prin folosirea metodelor sociometrice, care implică sociograma și sociomatricea. Aplicarea testului sociometric ne oferă nu numai perspectivă cunoașterii atragerilor și respingerilor exprimate cu privire la puber, obiect al studiului nostru de caz, ci și o privire de ansamblu pentru întreg colectiv de elevi, ca grup de apartenență, de muncă. Sociomatricea reprezintă un tabel cu dublă intrare, în care sunt consemnate toate alegerile sau respingerile reciproce emise și primite de fiecare. Sociograma reprezintă redarea grafică a relațiilor afectiv-simpatetice. Aceasta poate fi individuală (redă situația relațiilor afective ale unui singur membru al grupului) și colectivă (redă relațiile dintre toți membrii grupului). Testul sociometric „se prezintă ca o tehnică de factură cantitativă ce permite descrierea jocului de forțe care aproprie sau

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

îndepărtează membrii unui grup” (Ferréol și alții, 1998, p. 207). În cazul nostru, indicatorii sociometrici descriu un grup lipsit de solidaritate ca urmare a lipsei de omogenitate, apariția de cliici.

2.2. CULEGEREA ȘI ANALIZA DATELOR

2.2.1. ASPECTE PSIHO-SOCIALE ȘI INTERACȚIUNEA PUBERULUI CU UN GRUP DE APARTENENȚĂ: CLASA DE ELEVI.

Suspicionăm rezonabil că un impediment pentru buna integrare a puberului îl reprezintă și aspectul său fizic, deoarece la nivelul gurii, elevul prezintă o deformare fiziologică, fapt ce nu conferă un aspect plăcut. Mai mult, ca urmare a deficitului de intelect, este ocolit. Alegere preferențială este evitată și ca urmare a igienei corporale precare.

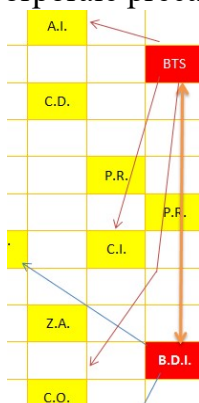

Figura 1. Secțiunea sociogramă clasei:cazul B.T.S.

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

Puberul i-a ales, în preferințele sale, și pe C.O., C.I., A.I. Cei trei, într-o convorbire sistematizată, au precizat că încearcă să-l ajute pe B.T.S., dar igiena corporală este un factor defavorizant. Au precizat că nu îi pot reproșa lui B.T.S. abateri de conduită frecvente și grave care să le periclitizeze interesul sau confortul psihologic al grupului, cu toate că la începutul anului școlar elevul B.T.S. aborda fetele din clasă exprimând mesaje cu caracter vulgar și conținut sexual. Au mai sesizat că pe parcursul anului școlar, acest comportament a fost educat și B.T.S., la sfârșitul anului școlar, nu mai manifestă astfel de comportamente disruptive.

Familia în care elevul este integrat este de etnie rromă(asistenții maternali sunt de etnie rromă), similar lui B.T.S. și estimează că igiena elevului este optimă.

Secțiunea de sociogramă, în cazul lui B.T.S., arată că elevul depune efort susținut pentru a se integra în grup. El, prin preferințele exprimate, își manifestă interesul de a lucra nu numai cu membrii grupului similari, cum este cazul B.D.I., caz de dublă alegere reciprocă, ci și cu elevi care nu au C.E.S.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

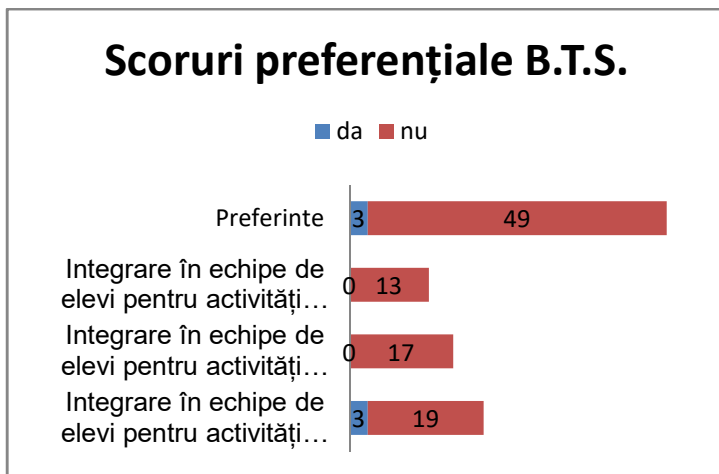

Figura 2. Grafic scoruri preferențiale exprimate la adresa B.T.S.

Scorurile preferențiale ale lui B.T.S. au fost totalizate prin adunarea punctajelor atribuite în funcție de poziția pe care a fost menționat, dacă a fost precizat, de către ceilalți membrii ai grupului, la diferitele întrebări ale chestionarului, astfel:

- dacă a fost precizat ca o primă mențiune, s-a acordat un punctaj de trei;
- pentru a doua preferință s-au fost atribuite două puncte;
- iar dacă a fost menționat drept a treia preferință, s-a acordat un punct.

Scorurile preferențiale atribuite B.T.S. au un puternic caracter negativ, în sensul că, cu o singură

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

excepție, nimeni nu l-a menționat ca preferință în a lucra cu el în cadrul unei activități școlare, extrașcolare sau de timp liber.

Puberul a fost menționat pe prima poziție, deci cu un scor statistic de 3, în contextul de a lucra în echipă cu o altă elevă cu C.E.S. pentru a realiza activități școlare cu scop evaluativ: proiecte, realizare de referat și portofolii, alte forme de lucrări cu scop evaluativ. Această opțiune este exprimată reciproc, ceea ce înseamnă că cei doi elevi și-au asumat lucrul în echipă ca o limită a deficienței pe care o au. Este interesant că B.T.S. nu a fost ales ca preferință nici de colegul său cu C.E.S., P.S.G., deși în nenumărate rânduri, cei doi elevi, în fapt, lucrează împreună sau chiar se joacă împreună.

Un fapt pozitiv este acela că, în comparație cu alți membrii ai grupului, respingerile nu totalizează un scor ridicat. Astfel, respingerile exprimate la adresa B.T.S. se poziționează pe locurile II și al III-lea, ceea ce, presupune că el, prin comportamentul său, nu creează disconfort pentru ceilalți, nu îi deranjează prin atitudinile și faptele sale.

În fapt, preferințele exprimate de membrii grupului de apartenență analizat în scris nu surprind realitatea, de fapt, ci doar intenția lor.

Calculul indicelui de status preferențial are caracter negativ, este de -1.56, ceea ce presupune că elevul este tolerat de colegii săi de clasă, dar nu este integrat eficient în colectivul clasei, în mod real.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Comparativ cu alții colegi, elevul este poziționat pe locul 26 ca preferințe exprimate, dintr-un total de 33.

2.2.2. Fișă de anamneză psihologică B.T.S.

Numele și prenumele: B.T.S.

Data, an naștere, localitate: 23.10.2003, loc. J., jud. T.

Domiciliul stabil al părinților: nu se cunoaște, abandon familial

Profesia: elev

Studii anterioare: grădinița în învățământul special, ciclul școlar primar în învățământul special-integrat

1. Date asupra mediului familial – structura familiei

a) Familia

<i>Numele membril or familiei</i>	<i>Vârsta părinților la naștere</i>	<i>Data nașteri i</i>	<i>Pregătire a școlară</i>	<i>Profesi a</i>	<i>Venitu ri</i>	<i>Observații</i>
Tata	-	25.04.1983	Absolvire studii gimnaziale	Casnică	Fără venituri personale, asistată social	Elevul se află în plasament familia, fiind abandonat de părinții biologici.
Ma ma	P					
Frați	-					

b) Atmosfera în familie (relațiile de familie cu persoane ce dispun de funcții importante; regim și climat educativ, climat afectiv etc.):

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

Puberul este în plasament familial, prin serviciile D.G.A.S.P.C., jud. T. Are ca reprezentant legal pe M.E., asistent maternal profesionist.

Relațiile intrafamiliale sunt calde, cu mici animozități cauzate de abaterile ușoare de conduită ale B.T.S. și ale C.I. C.I. a beneficiat de sprijin educațional prin activitatea aceluiși profesor de sprijin. Relațiile dintre membrii familiei sunt calde, bazate pe bună înțelegere și implicare în activitățile casnice a tuturor celor 4 copii aflați în plasament maternal. Asistenta maternală profesionistă este de etnie rromă, dă dovadă de responsabilitate și implicare, copiii aflați în plasament maternal fiind și ei aparținători ai aceleiași etnii. Soțul doamnei M.E. a fost tot asistent maternal profesionist, dar a decedat.

Climatul educațional este unul favorabil dezvoltării complete și echilibrate a personalității sale. Singurul aspect negativ îl reprezintă igiena deficitară, dar nu se poate vorbi de o stare igienico-sanitară neconformă, fapt confirmat și prin rapoartele asistenților sociali care au realizat vizite la domiciliu, din partea D.G.A.S.P.C., jud. T. și P.C.D.

Asistenta maternală nu a putut avea proprii copii și ca atare a ales să se facă asistent maternal, atașându-se afectiv de copiii, implicându-se în creșterea și educarea lor ca și cum ar fi ai ei.

c) Ordinea în frătrie:

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Din cei patru copii aflați în plasament maternal, B.T.S. este al III-lea, o fetiță fiind mai mică cu patru ani.

Cea mai mare este P., fata care suplinește lipsa mamei în momentul în care aceasta derulează activități economice: fabricarea de coroane. Apoi sunt doi frați, B.T.S., mai mare cu un an decât C.F., elev la C.Ș.E.I. ”P.P.N.”, mun. T. Cea mai mică este L.S., care studiază la Ș.G.C.D.

d) Proiectele părinților privind viitorul copilului (influența părinților va arăta gradul de sugestibilitate, de dependența sau de maturizare):

Puberul este conștient de potențialul său psihointelectual și are așteptări conforme cu capacitatea sa de muncă și de a învăța.

Familia l-a consiliat să se orienteze spre o meserie și, în acest sens, își manifestă interesul pentru a realiza activități de tâmplărie și construcții de case din lemn. În scopul obținerii unei calificări specifice, el intenționează să urmeze cursurile unei școli profesionale și de ucenici unde se dezvoltă competențe specifice pentru lucrul în lemn, butinăritul și fasonatul lemnului.

Pe termen mediu, dorește să devină tâmplar.

2. Date privind activitățile de joacă:

a) Grupul de joacă (vârsta 3-5 ani) – existența și structura grupului (detalii despre calitățile relaționale și comunicaționale):

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

Puberul și-a petrecut copilăria alături de familia maternală, de la 8 luni. Camarazii de joacă au fost, cel mai frecvent, ceilalți copii aflați în plasament maternal la doamna M.E.

Comunitatea nu îi izolează pe copii, chiar dacă sunt de etnie rromă. Activitățile de joacă sunt mixte, în principal de grupuri de 4-10 copii din proximitatea spațială a locuinței asistentei maternale: copiii vecinilor și rudelor asistentei maternale.

Comunicarea cu copiii cogeneri este optimă, nu au fost semnalate conflicte majore.

b) Preferința pentru anumite meserii în timpul jocului:

„Cel mai mult îmi place să mă joc pe calculator și pe telefonul mobil. Îmi plac jocurile cu mașini și J.T.A.

În aer liber mă joc fotbal cu fetele cu care stau în plasament, acasă. Înainte mă jucam cu F., dar a plecat de la noi, din familia de plasament maternal la C.Ș.E.I. „C.P.” loc. R. Îmi mai place tenis, dar mă joc foarte rar deoarece este scumpă închirierea terenului și mama nu îmi permite decât odată pe lună, în lunile din vacanța de vară.

Cel mai mult mi-aș dori să fiu tâmplar sau taximetrist. Nu știu dacă pot să devin taximetrist pentru că trebuie să învăț mult, nu sunt sigur că pot să învăț să fiu șofer. Cred că pot să fiu tâmplar că îmi place să lucrez cu lemnul, să repar sau să bat cuie”.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

c) Poziția subiectului față de lider (față de autoritate):

„Cel mai mult trebuie să o ascult pe mama (asistent maternal). Este și normal, ea ne crește și ne educă. Este un om înțelegător câteodată, dar de multe ori mă ceartă, mai ales când fac prostii: vorbesc urât, mă cert cu fetele. Apoi trebuie să o ascult și pe P., ea o ajută pe mama când pleacă la piață ca să vândă coroane.

Nu îmi place că ne impune să facem pentru la școală multe teme, dar nu avem ce face. P. este mai puțin răbdătoare cu noi, mama este mai calmă, nu țipă la noi”.

Prin comportamentul său, elevul are o atitudine de tolerare a autorității celor două persoane lider din familie, doamna M.E. și P.

3. Date asupra școlarității (perioada adolescenței 16-18 ani) – afirmarea Eului, structurarea liniei și a idealului de viață

a) Situația școlară în urma studiului fișei școlare:

Clasa	Nivel de studii	Media anuală	Obiecte cu rezultate		Repetențe, corigențe
			Mai bune	Mai slabe	
a IV-a	Primar	S	Ed. muzicală Ed. fizică	Matematică Lb. Română	Nu este cazul
a V-a	Gimnazial	6,78	Ed. muzicală Ed. fizică Ed. tehnologică	Matematică Lb. Română Istorie	Nu este cazul
a VI-a	Gimnazial	7,12	Ed. muzicală Ed. fizică Ed. tehnologică	Matematică Lb. Română Istorie	Nu este cazul

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

b) Succese deosebite la concursuri:

„Nu particip la concursuri cu colegii mei, așa cum ar fi olimpiadele, pentru că nu pot.

Am mai participat la C.Ș.E.I. „P.P.N.”, mun. T., unde am luat locul I la alergare, la Maratonul toleranței.

Am fost în echipa de teatru, în cls. a IV-a, cu doamna prof. L.V. și, îndrumat de domnul profesor de sprijin, mai particip cu compuneri la revista școlii, «Î.».”

c) Manifestări în timpul lecției (atenție, receptivitate, participare la discuții – frecvența și valoarea intervenirii etc.):

„În timpul lecțiilor, la ore, stau cuminte în bancă, dar de multe ori încerc să fiu atent la ceea ce se predă, dar nu înțeleg ceea ce ne explică doamna profesoară, este prea greu.

Nu prea îmi fac temele pentru că este mult prea greu, dar transcriu enunțurile din carte, așa cum ne-a recomandat domnul profesor de sprijin. Ca să învățăm, la unele materii domnul de sprijin ne face caiet de lucru și din ele sunt luate numai câteva lecții pentru a ni se face portofolii ale elevilor și primim note pe el.”

d) Modul de pregătire a lecțiilor (cu regularitate, din proprie inițiativă, prin efort propriu etc.):

„Cel mai des, îmi fac temele pentru că mă pune mami, dar mai sunt cazuri când le fac din propria

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

mea inițiativă pentru a scăpa de ele [elevul râde], adică transcriu cerințele și mai copiez, în caiet, lecția de zi.

Nu îmi place să citesc lecțiile, de cele mai multe ori învăț cu mama pentru că citesc mai greu și ea îmi povestește lecția. Când mami este plecată mă mai ajută P., după ce ea reușește să își facă temele. P. învață foarte bine și va merge la facultate. Mă bucur pentru ea”.

e) Eficiența școlară (comportamentul învățării, cu sau fără strategii de învățare):

Elevul este promovat în baza adaptărilor curriculare de care beneficiază ca urmare a statutului său de elev integrat în învățământul de masă cu structuri de sprijin, terapii specifice și adaptare curriculară.

Dezvoltarea intelectuală, funcțiile mnemonice deficitare și capacitatea scăzută la efort intelectual nu favorizează un progres susținut al elevului în domeniile de studiu școlar. Cu toate acestea, realizează progres școlar ca urmare a exercițiilor repetate, a activităților redundante de consolidare a cunoștințelor achiziționate.

Predarea cunoștințelor și consolidarea lor se face adaptat, pornind de la conținutul specific elevilor din învățământul de masă din care se selectează anumite achiziții. Evaluarea elevului se face diferențiat, cel mai frecvent oral, ca urmare a faptului că necesită sprijin în formularea

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

răspunsurilor și feed-back automat. În lipsă feed-back-ului, el dovedește nesiguranță, având sentimentul că strategia folosită pentru îndeplinirea sarcinilor nu este cea mai eficientă.

f) Chiulul (absența sau prezența lui):

„Nu lipsesc de la școală pentru că trebuie să îmi fac lecțiile, să nu pierd materiile și să nu mai înțeleg nimic. Nu lipsesc decât dacă trebuie să merg la comisii, rar, la D.G.A.S.P.C. sau C.J.R.A.E.

Anul trecut mergeam la terapii specifice la C.Ș.E.I. „P.P.N.”, mun. T., dar pierdeam ziua de vineri de la școală și aveam probleme la clasă, la promovarea în următorul an școlar”

g) Factorii explicativi ai succesului sau ai insuccesului (aptitudini, sânguință, interes, deprinderi de muncă, lacune în pregătirea școlară, aspirații profesionale, stare de sănătate, condiții de mediu etc.):

„Cu doamna de franceză mă înțeleg foarte bine și de aceea aici am succes, chiar dacă nu pot învăța să vorbesc în franceză, sunt multe lucruri pe care le apreciază. La educație tehnologică îmi place că se predă și despre lemn. Cred că am succes la materiile care sunt pe înțelesul meu.”

Elevul are mari lacune în ceea ce privește comunicarea în scris, prezentând reale dificultăți de a înțelege mesajul dintr-un text dat. Dificultăți de redactare a mesajului scris întâmpină și în contextul

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

în care este pus să redacteze un rezumat sau să își exprime o opinie personală. Ca urmare a orelor de sprijin educațional, este capabil să transcrie texte, să transforme textul tehnoredactat în text scris holograf și invers, folosind tastatura computerului.

Tulburările de calcul matematic sunt mai mult decât evidente. Funcțiile mnemonice deficitare fac imposibilă asimilarea tablei înmulțirii și a împărțirii. Dacă memoria de lucru este liminal dezvoltată, memoria semantică prezintă retard major de dezvoltare, capacitățile mnemonice ale elevului fiind mai mult decât insuficiente pentru a face față programei școlare specifice învățământului de masă. Cunoștințele de matematică sunt la nivel minim, reținând câteva informații orientative și în acest sens adaptarea curriculară reprezintă un real suport privind promovabilitatea.

Condițiile de mediu, de dezvoltare ale elevului sunt favorabile, dar starea de sănătate mintală este precară, elevul fiind diagnosticat cu deficiență mintală medie, tulburări multiple și asociate. Nivelul de inteligență al elevului este de 41 Q.I., fiind evaluat cu WISK.

4. Integrarea socială a elevului (vârsta 3-7 ani – adaptarea și integrarea școlară)

A. Conduita în familie:

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

a) Față de părinți (ascultare, atașament, independență, nesupunere etc.)

„Nu am văzut-o niciodată pe mama mea naturală, cea biologică. Nici de tata nu am auzit, doar știu despre el că are un nume ungiuresc, dar nu l-am reținut.

Am crescut, de la trei ani, la doamna asistentă maternală, care cred că îmi este ca o mamă și normal că o iubesc ca pe o mamă.

Tată meu a decedat, soțul asistentei maternale.”

b) Relațiile cu frații (ocrotire, înțelegere, dominare etc.):

„Cu surorile vitrege, câteodată, ne mai certăm, dar nu ne urâm niciodată. Când mami pleacă, P. este cea care are grijă de noi și pe ea trebuie să o ascultăm: mie îmi cere să fac curat în casă, prin curte facem curat cu toții, cu rândul, ca elevii de serviciu la școală.

Cea mai leneșă este I., ei îi place să se uite la televizor.”

Serviciul de asistență socială al P.C.D., în ancheta socială realizată, relevă condițiile optime de trai și relațiile cu frații sunt normale.

c) Participare la activitatea familiei (autoservire, ajutorare etc.):

„Mami este cea care gătește, ea spală vasele și ne pune masa. Curat în bucătărie facem cu toții, pe

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

rând, ca și cum am fi elevi de serviciu. Mie îmi place să fac curat.

Nu am nevoie de ajutor ca să mănânc sau să mă spăl”.

Elevul are autonomia personală optim dezvoltată: mănâncă, își face igiena corporală și se îmbracă independent.

B. Conduita în școală:

a) Relațiile elev – profesori (disciplinat, politicos, docil, rezervat, impertinent etc.):

„Cu profesorii mă înțeleg cel mai bine. Cu doamna dirigintă mă înțeleg așa și așa.

Cu dl. de sprijin, mă înțelege bine, îmi face morală dacă nu sunt atent la ceea ce spune, când mă uit pe pereți. Cu doamna de matematică mă înțeleg bine și cred că mă apreciază, la fel ca și dl. de sprijin, dl. de geografie și istorie, doamna de engleză și de franceză.

Nu mă apreciază doamna de engleză opțional, doamna de desen mă apreciază foarte rar. Cu domnul de muzică mă înțeleg foarte bine, la fel și cu domnul director, la religie, și domnul psiholog la sprijin.”

Puberul nu dovedește comportament ostentativ-opozant față de cadrele didactice, dovedește atitudine ușor agresivă verbal față de cadrele didactice cărora le face proces de intenție cu privire la situația școlară: ”Doamna de engleză opțional vrea să mă lase repetent și de aceea nu mă comport frumos la ore.”

b) Relația cu persoanele importante (primul învățător, primul diriginte):

„Nu știi dacă doamna învățătoare mă iubea, dar încerca să mă ajute să învăț când avea timp. Aveam multe lucruri pe care nu le știam comparativ cu colegii mei de clasă”

Puberul rememorează cu afectivitate imaginea cadrului didactic din ciclul primar ce a avut status de învățător. O descrie pe învățătoare cu realism și pragmatism ca urmare și a activităților de sprijin educațional prin care elevul nu a fost încurajat să dezvolte o dependență afectivă față de învățător, care îi cauza, la trecerea în ciclul gimnazial, risc de depresie.

c) Relațiile cu colegii (solidaritate, colegialitate, prietenie, rezervă, tendință de dominare sau de supunere, egoism, apreciere, influența lui în cadrul colectivului etc.):

Sociograma clasei nu îl plasează pe elev în contexte de prietenie cu mulți colegi din clasa sa, dar nici o ostilitate proeminentă.

Având în vedere că are C.E.S., era oarecum normal că dubla alegere în ceea ce privește relațiile empatică să fie cu alți elevi asemeni lui. Și totuși, dacă în cazul B.D.I. avem dublă alegere, în cazul lui P.S.G., tot elev cu C.E.S., există doar relații de indiferență. Acest fapt este explicabil prin prisma faptului că grupul în care este integrat s-a format din

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

două clase din ciclul primar, iar elevul P.S.G. provine din cealaltă clasă de elevi față de cei doi elevi prieteni.

Se autoevaluează că fiind prietenos și iubit de colegi, nu se simte izolat și știe că nu poate cere prietenie decât colegilor care doresc să i-o acorde, dreptul de a fi prieten cu cineva se limitează de dreptul lui de a decide dacă vrea să fie prieten cu tine.

d) Interese manifestate pentru anumite meserii:

Puberul este conștient de potențialul său psihointelectual și expectanțele sale sunt conforme cu capacitatea sa de muncă fizică și intelectuală. În acest sens, dorește să devină tâmplar considerând că, pe parcursul studiilor profesionale și tehnice, poate dezvolta deprinderi de muncă specifice activității de tâmplar.

Pentru a susține așteptările sale, la orele de sprijin elevul este pus să lucreze cu un traforaj în lemn și să realizeze activități de pirogravură, fapt ce îi stimulează interesul și îl motivează extrinsec pentru a-și însuși cunoștințe matematice.

C. Conduita între prieteni (natura prietenilor, rolul în grup, influențe asupra elevului etc.):

Specific vârstei, nu se poate spune că între puber și cogeneri cunoscuți s-au stabilit relații de prieteni ci, mai degrabă, sunt camarazi de joacă.

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

Natura prietenilor dezvoltate cu colegii lui de clasă este dovedită de sprijin în activitățile de învățare, dar și activități de joacă. Nu face parte din preferințele colegilor lui de joacă exprimate prin testul sociometric.

În contextul autoaprecierii, consideră că are prieteni, oferind exemple în acest sens din rândul colegilor lui, cum ar fi A.I., C.I. și C.O.

Rețeaua sa personală este limitată, conform celor precizate, la persoanele cunoscute din proximitatea spațială a comunității sale (vecini), colegi de școală și familia maternală.

5. Caracteristicile personalității:

a) Procese intelectuale (nivel de dezvoltare intelectuală, memorie, gândire, imaginație, limbaj etc.):

Elevul are retard mintal, nivel mediu, conform evaluărilor inteligenței, realizate cu WISK IV.

Gândirea elevului este preponderant rațional-logică, capacitate reproductivă organizată după rigori clar sistematizate. Capacitatea de *a gândi* este limitată de dizabilitatea elevului și în acest context capacitatea de rezolvare de probleme și găsim de soluții este extrem de redusă, fiind nevoie de intervenția unui adult pentru identificarea de soluții optime.

Imaginația elevului este săracă, specifică unui copil cu retard mintal mediu, dar reproductivă.

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

Capacitatea de memorare a elevului este foarte scăzută, funcțiile sale mnezice sunt deficitare. Memoria de lucru a elevului este optim dezvoltată, memoria semantică prezintă evidente tulburări de funcționare, elevul fiind în incapacitatea de a memora texte sau tabla înmulțirii. Memoria vizuală este dezvoltată la nivel mediu, elevul având capacitate de orientare în spațiu în contexte cu dificultate mică.

Limbajul elevului este sărac, dar este capabil să-și exprime oral sentimentele, trăirile, să ofere informații sau opinii despre lucruri uzuale. Masa vocabularului său este restrânsă, încercările de dezvoltare a vocabularului realizându-se prin activități de sprijin educațional concretizate prin lecturi de text. Capacitatea scăzută de memorare semantică împiedică asimilarea de noi termeni în vocabularul de bază al elevului.

b) Trăsături de afectivitate (sentimente legate de personalitate, reacții față de succes și insucces, sensibilitate, timiditate, echilibru emotiv etc.):

Puberul trăiește cu intensitate satisfacția propriilor realizări și este coleric când se consideră nedreptățit. Succesul și insuccesul sunt exprimate prin etalarea unor comportamente adecvate, rațional-logice, cu dezinvoltură, fără a dovedi timiditate exagerată sau altă formă de instabilitate afectiv-emoțională.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Nu se poate spune că dovedește dezechilibre în exprimarea sentimentelor de bucurie/satisfacție, deznădejde/ insatisfacție. Reacțiile sale sunt echilibrate, normale, fără a atinge aria patologicului.

c) Aptitudini, interese, aspirații – evidențiate prin activitățile școlare și preocupările din timpul liber:

„Eu aș vrea, în timpul liber, să plec la plimbare, cu bicicleta și să mă joc pe telefon sau calculator.”

În activitățile extrașcolare, a dovedit că are capacitatea de a se implica în activități gospodărești cu privire la igienizarea spațiilor, amenajarea spațiilor de derulare a activităților. Nu dovedește competențe sau aptitudini deosebite în ornamentare sau ergonomie a spațiului locativ pentru realizarea activităților școlare/extrașcolare, dar îi place să fie implicat în activități de organizare.

În timpul liber, gestionează judicios timpul, preferând atât activitățile în aer liber, dar și în casă, cum ar fi jocul pe calculator, urmărirea de programe informative sau muzică.

d) Încrederea în sine (capacitate de evaluare, autoreglare și acțiune, stare de spirit optimistă, stenică, siguranța în reușita proprie și colectivă):

În urma interviului realizat, focalizat, semidirectiv, el dovedește o stimă de sine echilibrată, vorbind despre sine cu realism.

Așteptările sale de la viitor sunt construite cu realism, în baza capacității sale de *a face* (a gândi, a

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

realiza) atât în ceea ce privește integrarea pe piața muncii, ca perspectivă, ca finalitate a procesului instructiv-educational, dar și pe termen scurt, cu privire la materiile de studiu.

Autoevaluarea se face cu realism, critic, fără a dovedi o stimă de sine scăzută sau ridicată.

6. Trăsături de temperament:

a) Energie (capacitate de efort, rezistență la oboseală), mobilitate (ritm de activitate, adaptare la situații noi) și echilibru psihic (stăpânire de sine, impulsivitate):

Puberul are o capacitate scăzută la efort intelectual susținut, recomandarea fiind aceea că în timpul realizării sarcinilor care solicită efort intelectual să ia pauze de 10 minute după fiecare 20 minute de efort susținut. În ceea ce privește capacitatea de efort fizic, această nu a fost testată, neexistând contexte situaționale unde să se poată realiza.

Rezistența la frustrare este ridicată, dovedind stăpânire de sine și evitând situațiile în care să fie impulsiv. Menționăm că, în anii școlari anteriori sunt înregistrate situații în care dovedea impulsivitate și comportamente ostentativ-opozante în contextul în care, nu se simțea apreciat/ recompensat pentru efortul realizat, dar ca urmare a ședințelor de terapie cognitiv-comportamentale, evoluția repertoriului

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

comportamental a favorizat dezvoltarea unei stăpâniri de sine bine conturate.

b) Introversiune (închis, retras) – extraversiune (deschis, sociabil): - deschis – disponibilitatea de a-și relata obiectiv și sincer trecutul:

Prin observarea comportamentului său, putem estima că este extrovertit. Chiar dacă, nu reușește să fie ușor sociabil și ceilalți camarazi de joacă îl evită, elevul este comunicativ și depune efortul de a se face plăcut, se retrage când estimează că prin comportamentul său nu este în consens cu așteptările celorlalți.

c) Atitudine față de societate și de oameni (comportare civilizată, sollicitudine, atașament față de colectiv, onestitate etc.):

În general, are un comportament adaptat, civilizată, nu au fost reclamate abateri de conduită evidente decât la începutul anului școlar. Am spune că, are un comportament civilizată, în consens cu așteptările celorlalți și cu regulamentul școlar. Nu au fost înregistrate, până la momentul redactării prezentei comunicări, abateri evidente de conduită, menite să pună în pericol sănătatea sau integritatea fizică sau psihică a altei persoane sau grupuri, ori tulburări comportamentale grave.

Puberul are sentimentul apartenenței la grupurile de apartenență: familie, clasa de elevi, la

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

colectivul școlii, comunitate, și în acest sens nu dezvoltă comportamente de revoltă ori ostile.

d) Atitudine față de sine (demnitate, modestie, spirit autocritic etc.):

B.T.S. are o stimă de sine ridicată, dar dovedește modestie.

7. Aprecieri de ansamblu

a) Pregătirea raportată la aptitudini, starea de sănătate și condiții de muncă:

Pentru activitatea pe care o desfășoară conform statusului său socioprofesional, B.T.S., elev în învățământul special-integrat cu terapii specifice și structuri de sprijin educațional, dovedește competențe sociale inoptim dezvoltate pentru conviețuirea în comunitate și grupul de elevi, dar respectă drepturile celorlalți elevi în mod voluntar, conștient, fără tulburarea mediului social prin tulburări de comportament grave.

Având în vedere deficiențele multiple și asociate pe care le prezintă din perspectivă psihologică și psihiatrică, face față, în prezența adaptării curriculare, la cerințele programei școlare, cu sprijin educațional și diferențierea procesului predare-consolidare-evaluare în concordanță cu potențialul său intelectual.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

b) Gradul de maturizare psihică (intelectuală, afectivă, temperamentală):

Prin nivelul de dezvoltare psiho-intelectuală, în contextul tulburărilor de dezvoltare și a dizabilităților prezente, este subînțeles că, gradul de maturizare psihică este sub limite normale, iar în acest context putem vorbi de o imaturitate psihică.

Totuși, ședințele de terapie cognitiv-comportamentale și antrenamentele comportamentale prin dezbateri de situație-problemă/ restructurare cognitivă, oferă perspectivă compensării dizarmoniei cognitive prin asimilarea de strategii de gestionare a situațiilor conflictuale, de stres, de disconfort psihologic.

Atenția elevului are un puternic caracter involuntar, ușor perturbativă.

c) Observații – raport (profilul psihologic):

Cu privire la competențele cognitive, reținem că:

- a) elevul prezintă retard mental mediu;
- b) elevul prezintă tulburări instrumentale (calcul matematic, exprimare și recepționare de mesaje scrise, analfabetism funcțional);
- c) funcții mnezice deficitare (capacitate scăzută de memorare).

Cu privire la comportament reținem că:

- a) elevul prezintă ușoare abateri de conduită, corectabile;

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

b) nu au fost semnalate tulburări evidente de comportament;

c) elevul evită situațiile de conflict.

Referitor la proiecțiile asupra sinelui sau a celorlalți reținem că:

a) elevul se autoapreciază conștientizând limitările intelectuale pe care le are;

b) așteptările sale de la viitor sunt realist construite: alegerea școlii pentru continuarea studiilor, alegerea meserie ce o a practica în vederea integrării socioprofesionale.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Concluzii

Lucrarea de față a avut ca obiectiv prezentarea unui model de bună practică privind strategia de culegere de date despre un puber cu retard mintal mediu în vederea demersului de diagnoză, fază incipientă pentru demararea procesului de psihoterapie pentru îmbunătățirea calității vieții puberului și a membrilor grupului său de apartenență. Ne-am propus oferirea unui model de analiză a personalității puberului cu slabe competențe sociale din două perspective: pornind de la puber spre grupul său de apartenență și invers, prin realizarea unui profil psihologic și descrierea rețelei relațiilor sociometrice aferente unui status sociometric. Astfel, prin mijloace specifice, comportamentul manifest al puberului este înțeles nuanțat, oferind perspectiva unei ample diagnoze.

Ca strategie de diagnoză a aspectelor psihosociale, pentru realizarea profilului psihologic, am utilizat ca metodă de culegere a datelor anamneza/biografia vieții. Aceasta a oferit șansa de a cunoaște puberul cu slabe competențe sociale ca individualitate. Folosirea unor tehnici specifice precum convorbirea ne-au permis accesul la viața psihică internă a puberului: trăirile, frământările și așteptările sale. O atenție deosebită a fost aceea de a întregi limbajul puberului în timpul expunerii discursive:

Profilul psihologic și relații sociometrice ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.

---

am urmărit înregistrarea universului lexical al puberului dar și limbajul paraverbal și nonverbal. Pentru a cunoaște puberul din perspectiva membrului unui grup social de apartenență am utilizat sociograma. Chiar dacă întrebările sale descriu modele de solidaritate de ansamblu asupra grupului, poziționarea membrului în cadrul rețelei cooperare-comunicare-apartenență oferă șansa specialistului de a identifica factorii externi ce acționează asupra lui; de a vedea ceea ce recunoaște grupul cu privire la rețeaua socială ce acționează asupra puberului.

Prin aceste mijloace am putut verifica cele două ipoteze ale cercetării, dovedit a fi valide în urma atentei analiza a fișei de anamneză și sociograma. S-a arătat că puberul cu slabe competențe sociale își caută congeneri semenii lui. Prin cealaltă ipoteză se înțelege că puberul cu slabe competențe sociale și cu retard mintal mediu este poziționat marginal în cadrul grupului, fapt reliefat și de alte cercetări din literatura de specialitate.

În fapt, întregul design metodologic nu face nimic altceva decât să ofere un model de diagnoză interdisciplinar, șansa cunoașterii unui puber cu slabe competențe sociale, în cazul studiului nostru de caz un elev cu retard mintal mediu, pe baza unei baterii de teste accesibile specialistului.

Considerăm că acest studiu prezintă un interes deosebit pentru personalul care lucrează în mod direct cu puberul cu slabe competențe sociale din domeniul psihologie clinice și educației, pedagogiei

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

și psihopedagogiei speciale, asistenței sociale, medicină școlară și psihiatriei infantile: psihologi, cadre didactice cu activitate didactică în învățământul special și special integrat, asistenți sociali și angajați din sistemul de stat sau privat de protecție socială a copiilor și adolescenților, cadre medicale din sistemul medical cu competențe în domeniul psihiatriei infantile și medicinei școlare.

Miza o poate reprezenta crearea unei echipe interdisciplinare în sensul unei intervenții concentrate, gestionate de un manager de caz abilitat, cu competențe în domeniu.

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

Rezumat

Prin materialul de față ne-am propus, ca scop al demersului nostru, oferirea unui model de analiză a personalității puberului cu slabe competențe sociale din două perspective: profil psihologic și statut sociometric. Aceste instrumente, utilizare împreună, oferă șansa acțiunii conjugate a unei echipe interdisciplinare formate din psihologi, medici, asistenți sociali, cadre didactice, părinți, persoane abilitate a lucra cu astfel de puberi.

Astfel, prin mijloace specifice, comportamentul manifest al puberului este înțeles nuanțat, oferind perspectiva unei ample diagnoze. Realizarea unui profil psihologic și descrierea relațiilor sociometrice ale unui copil cu retard mintal în raport cu el însuși dar și cu grupurile de apartenență oferă o perspectivă largă de analiză a contextului psihosomatic și mediului social în care el își duce viața. Prin lucrarea de față oferim un model de fișă anamnetică completă. Un interes major îl reprezintă nu numai datele statistic- matematice și demigrafice dar și o amplă abordare asupra trăirilor puberului prin exprimarea discursivă a sentimentelor și framântărilor sale, având astfel acces la universul

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

---

lexical al puberului, limbajul său verbal, paraverbal și nonverbal.

Copilul cu retard mintal mediu are slabe competențe sociale ca efect al tulburărilor de dezvoltare psihosomatică și social-emoționale. Slaba dezvoltare a competențelor sociale se manifestă prin comportament inadaptat social, duce la un confort psihologic deficitar și o stimă de sine scăzută, fapt confirmat și de cele două ipoteze, valide în urma analizei datelor culese.

Considerăm că acest studiu prezintă un interes deosebit pentru personalul care lucrează în mod direct cu puberul cu slabe competențe sociale din domeniul psihologie clinice și educației, pedagogiei și psihopedagogiei speciale, asistenței sociale, medicină școlară și psihiatriei infantile.

Bibliografie

1. COSMOVICI, ANDREI, *Psihologie generală*, Iași, Ed. Polirom, 1996.
2. DE CASTILLA, DENISE, *Testul arborelui- relațiile interumane și alte probleme ale lumii contemporane*, Iași, Ed. Polirom, 2004.
3. DORON, ROLAND, *Dicționar de psihologie*, București, Ed. Humanitas, 1999.
4. DRAGOMIR, CORNELIU, *Referințe teoretice privind conceptul de competență socială în iTeach-experiențe didactice*, Nr. 56, București, Tehne, Institutul de Științe ale Educației, 2016, p. 3-4.
5. DRAGOMIR, CORNELIU, *Referințe teoretice privind conceptul de competență socială în iTeach-experiențe didactice*, Nr. 56, București, Tehne, Institutul de Științe ale Educației, 2016, p. 3-4.
6. FERRÉOL G., PHILIPPE G., DUPREZ J.M., GADREI N., SIMON N. *Dicționar de sociologie*, Iași, Ed. Polirom, 1998.
7. IONESCU, MIRON, *Instrucție și educație. Peredigme, strategii, orientări, modele*, Cluj Napoca, Ed. Garamon, 2003.
8. KING, ROLAND, *Strategia cercetării. Treisprezece cursuri despre elementele științelor sociale*, Iași: Ed. Polirom, 2006.
9. LIEBLICH, AMIA, RIVKA, TUVAL-MASHIACH, TAMAR, ZILBER, *Cecetarea narativă. Citire, analiză și interpretare*, Iași, Ed. Polirom, 2006.
10. MĂRCULESCU, IOANA *Intervenție de tip cognitiv-comportamental în lucrul cu copiii cu retard mintal- studiu de caz*, în *Anuarul Grupurilor de Risc*, Anul II,

**Profilul psihologic și relații sociometrice
ale unui puber cu slabe competențe sociale. Studiu de caz.**

- București, Centrul pentru Educație și Formare "Sintagma", 2012, p. 18-34.
11. MOSCOVICI, SERGE (coord.) *Psihologia socială a relațiilor cu celălalt* Iasi, Ed. Polirom, 1998.
  12. POPESCU- NEVEANU, PAUL, *Dicționar de psihologie*, București, Ed. Albastros, 1978.
  13. POPESCU, SPERANȚA, "Model pentru aplicarea psihoterapiei pentru copii și adolescenți" în *Revista de Neurologie și Psihiatrie a Copilului și Adolescentului din România*, București, Academiei de Științe Medicale din România și a Societății de Neurologie și Psihiatrie a Copilului și Adolescentului din România, Vol. 20, Nr. 4, 2014, p. 33- 46.
  14. TYLER, LEONA ELIZANETH, *Individuality: Human possibilities and personal choice in the psychological development of men and women*, San Francisco, Jossey- Bass, 1978.
  15. TROWER, PITER, BRYANT, BRIDGET ȘI ARGYLE MICHAEL, *Social Skills and Mental Health*, Londra, Editura University, 1978.
  16. ZLATE, MIELU, *Psihologia mecanismelor cognitive*, Iași, Editura Polirom, 1999.
  17. ZLATE, MIELU, *Fundamentele psihologiei*, București, Editura Pro Humanite, 2000.

Cuprins

- ✓ **Prefață**, pagina 5;
- ✓ **Abstract**, pagina 7;
- ✓ **Introducere**, pagina 9;
- ✓ **Profilul psihologic al unui puber cu intelect liminal**, pagina 17;
- ✓ **Peisajul sociometric al unui puber cu intelect liminal**, pagina 23;
- ✓ **Concluzii**, pagina 47;
- ✓ **Rezumat**, pagina 51;
- ✓ **Bibliografie**, pagina 53;
- ✓ **Cuprins**, pagina 55;

Sursa foto:

- ✓ **Coperta 1, fotografia de titlu:**
https://www.google.ro/search?q=elev&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwixz5X8I6fhAhWm_CoKHa2FB6MQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=53Xy09PEI2FQAM
- ✓ **Coperta 1, fotografia background:**
https://www.google.ro/search?q=elev&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwixz5X8I6fhAhWm_CoKHa2FB6MQ_AUIDigB&biw=1366&bih=657#imgrc=53Xy09PEI2FQAM
- ✓ **Coperta 4, fotografia background:**
https://www.google.ro/search?biw=1366&bih=657&tbm=isch&sa=1&ei=_fqdXN_AB4TksAe_IqbYAg&q=social+skils+pupils&oq=social+skils+pupils&gs_l=img.3...155275.157762..157947...0.0..0.101.1018.11j1.....1.....1..gws-wiz-img.....0i7i30.593BcmCqz5A#imgrc=DRjTDe6QeINL1M:

**PROFILUL PSIHOLAGIC ȘI RELAȚII SOCIOMETRICE
ALE UNUI PUBER CU SLABE COMPETENȚE SOCIALE.
STUDIU DE CAZ.**

prof.psih. DRAGOMIR CORNELIU

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă "Paul Popescu Neveanu", Timișoara-
Școala Gimnazială Comuna Dumbrăvița

DUMBRĂVIȚA, JUD. TIMIȘ, 2019

ISBN: 978-973-0-29263-3

Lucrare realizată în regie proprie.

Tipărită din resursele financiare proprii ale autorului.

Nu se comercializează. Se distribuie gratuit.

Republicat, cu adnotări și adăugiri, din
REVISTA DE PSIHLOGIE

(Nr. 3, Vol. 62, Iulie- Septembrie 2016, pag. 241-261)

editată de Institutul de Filozofie și Psihologie "Constantin RĂDULESCU- MOTRU"
de pe lângă **ACADEMIA ROMÂNĂ.**

